

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ'NİN TEMEL İLKELERİ:

KAMU ÜNİVERSİTELERİNİN YAPI VE İŞLEYİŞİ

Boğaziçi Üniversitesi olarak 150 yıllık birikimimizden hareketle, ülkemizde yükseköğretimin tabi olduğu kurallar ve üniversite sisteminin yeniden ele alındığı bu günlerde, kamu üniversitelerinin yapı ve işleyişine ilişkin olarak esas alınmasını gerekli gördüğümüz temel ilkelerimizi şu şekilde ifade etme gereği duyduk:

Üniversiteler; bilim, düşünce ve teknoloji üretme, yaygınlaştırma ve bunları topluma kazandırma suretiyle yerel ve evrensel gelişime katkıda bulunan en temel öğretim, araştırma ve bilgi yayma kurumlarıdır.

Üniversitelerin öğretim, araştırma ve kurumlararası işbirliği konularında işlevlerinin gereği olarak edindikleri yetki ve sorumluluklarının yanı sıra topluma karşı görevlerini yerine getirebilmek için ihtiyaç duydukları birtakım vazgeçilmez niteliklere sahip olma hakları da bulunmaktadır.

Bu çerçevede üniversiteler:

- I. Akademik yeterliğe sahip bireylerin erişimine açık,
- II. Özgürlükçü, bilimsel olarak özgür ve bağımsız,
- III. Akademik, idari ve mali anlamda özerk, katılımcı ve hesap verebilir kurumlar

olmalıdır.

Dünya standartlarında öğretim ve araştırma kalitesini hedefleyen üniversitelerde özgün ve yaratıcı bilimsel fikirler ve yenilikler ancak bu koşulların sağlandığı ortamlarda gelişebilir.

I. Akademik yeterliğe sahip bireylerin erişimine açık üniversite:

I.A. Üniversite öğretiminin akademik yeterliğe sahip tüm bireylere açık olması ilkesinden hareketle, öğrenci seçme ve yerleştirmeleri sadece bilimsel ve nesnel akademik ölçütlere göre yapılmalıdır.

I.B. Bireyler; yüksek öğrenime girişte ve üniversite yaşamında, akademik ölçütleri karşıladıkları sürece, etnik kimlik, dil, din ve inanç, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim, yaşam tarzı, ekonomik durum ve engellilik hali vb. nedenlerle dışlanmamalıdır.

I.C. Akademik ölçütleri karşılayan bireylerin ekonomik yoksunluk nedeniyle üniversite öğretiminden dışlanmamaları için, devlet, sosyoekonomik kaynaklı eşitsizliklerin yükseköğretim üzerindeki yansımalarını ortadan kaldıracak kaynak ve destekleri sağlamalıdır.

II. Özgürlükçü ve bilimsel olarak özgür ve bağımsız üniversite:

II.A. Üniversiteler şiddet ve ayrımcılık içermeyen tüm görüşlerin, tercihlerin ve kanaatlerin özgürce ifade edilebildiği demokratik ortamlar olarak topluma örnek oluşturmalıdır.

II.B. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin yazılı ve sözlü faaliyetlerine ilişkin akademik dokunulmazlıkların fikir ve ifade özgürlüğü kapsamında sağlanması esastır.

II.C. Üniversiteler, akademik hususlarda ve iç ve dış ilişkilerini düzenleyen tüm karar ve uygulamalarda evrensel ilkelere, etik esaslara ve insan haklarına saygı çerçevesinde hareket etmeyi ve bu konularda hesap vermeye açık ve saydam olmayı taahhüt etmelidir.

II.D. Üniversitelerin herhangi bir kişi ya da kuruluşun etki veya baskısına maruz kalmaması ve siyaset aracı olarak kullanılmaması, bilimsel ve toplumsal gelişim açısından vazgeçilmezdir.

II.E. Üniversitelerin, özerk anayasal kurumlar olarak, akademik programlarını ve araştırma politikalarını öğretim elemanlarınca ve/veya üniversite kurullarınca kararlaştırılarak belirlenmesi, bilimsel özgürlüğün ve yaratıcılığın şartlarındandır.

III. Akademik, idari ve mali olarak özerk, katılımcı ve hesap verebilir bir üniversite:

III.A. Üniversitelerde karar alma yetkisinin demokratik yöntemlerle seçilmiş kurullarda ve akademik yöneticilerde olması özerklik için şarttır. Rektör, dekan, enstitü müdürü, yüksekokul müdürü, bölüm başkanı gibi akademik yöneticiler atamayla değil seçimle belirlenmelidir.

III.B. Üniversite yöneticilerinin mütevelli heyeti gibi üniversite dışı bir merci tarafından belirlenmesi, demokratik ve katılımcı anlayışla çeliştiği gibi, özerk ve bağımsız olma ilkelerine de aykırıdır.

III.D. Öğretim elemanlarının atama ve yükseltmeleri tamamen akademik ölçütlerle ve denetime açık ve saydam yöntemlerle üniversite kurullarınca kararlaştırılmalıdır. Araştırma, idari ve teknik personel istihdamı ve yükseltilmesi, kendi ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda, üniversiteler tarafından yapılmalıdır.

III.E. Üniversitelerde saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde bütçeleme ve harcama özerkliği olmalıdır. Üniversitelerin bütçe tahsisatlarını kendi kurumsal gereksinim ve hedeflerine göre belirleme hakkı ve harcama esnekliği bulunmalıdır.